

JACOB VINCENT, STANDVASTIG EN MOEDIG BEIAARDIER VAN DE KONINGIN

Les 8: Battle of the beiaardiers

De leestekst is verdeeld in 5 stukjes. Dit zijn de stukjes:

1. Herinneringen aan Jacob Vincent
2. Wie was Jacob Vincent?
3. Wat maakte Jacob Vincent nou zo speciaal?
4. De standvastigheid van Jacob Vincent
5. Moedig in de Tweede Wereldoorlog.

Opdracht A

- Verdeel de stukjes onder elkaar. Ieder leest 1 stukje.
- Als ieder zijn of haar eigen stukje goed heeft gelezen, vertellen jullie om de beurt aan elkaar wat er in je stukje stond. Je vertelt niet alles: je vertelt het belangrijkste.
- Jullie maken om de beurt aantekeningen op 1 blaadje. Dus als leerling 1 vertelt, maakt leerling 2 aantekeningen. Daarna vertelt leerling 2 en geeft het blaadje aan de volgende. Die maakt aantekeningen. En zo verder.
- Aan het eind hebben jullie 1 blaadje waarop de belangrijkste feiten uit het leven van Jacob Vincent staan.

De belangrijkste vraag die jullie samen gaan beantwoorden is:
Waarom is Jacob Vincent de beroemdste en beste beiaardier aller tijden?

Opdracht B

Luister samen naar de muziek van Jacob Vincent.
Denk telkens aan alles wat je nu weet van hem, aan hoe bijzonder hij is.
Hoor jij ook hoe mooi zijn muziek is?

Opdracht C

Bedenk hoe jullie Jacob Vincent en zijn muziek presenteren aan de rest van de klas.
Het wordt een muziek battle en jullie willen dat Jacob Vincent wint!
Hoe gaan jullie daarvoor zorgen?
Vertel de mooiste verhalen en zorg dat de muziek echt indruk maakt!

JACOB VINCENT, STANDVASTIG EN MOEDIG BEIAARDIER VAN DE KONINGIN

Les 8: Battle of the beiaardiers

Herinneringen aan Jacob Vincent

Jacob Vincent heeft de beiaard van het Koninklijk Paleis op de Dam in Amsterdam bespeeld tot zijn vierentachtigste. Dat was in 1952. Dat is niet zo heel erg lang geleden: het kan zijn dat jouw overgrootoma of -opa hem nog heeft horen spelen.

Jacob Vincent heeft ervoor gezorgd dat in Nederland de mensen weer belangstelling kregen voor beiaardmuziek. En tijdens de Tweede Wereldoorlog, toen veel mensen bang en verdrietig waren, speelde hij gewoon door op het carillon, zoals ze de beiaard vaak noemen. Zijn muziek gaf veel mensen hoop.

Het klavier van het Koninklijk Paleis op de Dam waarop Jacob Vincent ruim 50 jaar heeft gespeeld.

In 2018 was er een tentoonstelling in het Paleis op de Dam. In die tentoonstelling werd het verhaal verteld van Jacob Vincent én van de klokken, die gegoten zijn door de beroemde François Hemony. De tentoonstelling werd geopend door prinses Beatrix.

Jacob Vincent had drie kinderen. Twee van hen (Truus en Piet) werden ook beiaardier. In het Nationaal Klokkenmuseum in Asten staat het klavier waarop Jacob iets meer dan 50 jaar heeft gespeeld.

Wie was Jacob Vincent?

Jacob werd in 1868 geboren in Amsterdam. Zijn vader had een winkel en wilde dat Jacob later de zaak zou overnemen. In de winkel werden ook muziekinstrumenten verkocht. Tijdens het werk ging Jacob steeds weer achter het orgel zitten dat in het magazijn stond. Zijn vader ergerde zich daaraan, maar uiteindelijk begreep hij wel, dat Jacob meer aanleg had voor muziek dan voor de handel.

Hij kreeg les in piano en orgel en toen hij 25 was, werd hij de vaste organist van de Weeshuiskerk. Zijn muziekleraar was beiaardier van de Zuiderkerk in Amsterdam. Maar hij was blind en niet meer zo erg gezond; daarom vroeg hij Jacob om het werk van hem over te nemen. En Jacob vond dat waarschijnlijk erg leuk om te doen, want niet veel later solliciteerde hij naar de baan van carilloneur van het Koninklijk Paleis op de Dam.

En zo kwam hij in 1900 in persoonlijke dienst van Koningin Wilhelmina. Iedere maandagmiddag speelde hij vaderlandse liederen op het carillon. De mensen buiten hadden daar niet veel belangstelling voor. Bijna niemand vond beiaardmuziek nog mooi in die tijd. De meeste carillons waren verwaarloosd en klonken niet mooi meer, en de muziek was niet meer populair.

JACOB VINCENT, STANDVASTIG EN MOEDIG BEIAARDIER VAN DE KONINGIN

Les 8: Battle of the beiaardiers

Wat maakt Jacob Vincent nou zo speciaal?

Jacob wilde dat er weer aandacht kwam voor zijn geliefde carillon. Hij ging op feestdagen en zomeravonden concerten geven.

Bij de geboorte op 30 april 1909 van prinses Juliana, de grootmoeder van Koning Willem-Alexander, speelde hij een concert. Hiermee trok hij duizend mensen naar de Dam om te luisteren en de geboorte te vieren. Dat smaakte naar meer en hij ging concerten geven op Kerstavond en met Pasen. Ook speelde hij regelmatig samen met harmonieorkesten, koperblazers en kinderkoren.

De mensenmassa op de Dam.

Om de beiaard te promoten liet hij zijn spel uitzenden op de radio. Die was net uitgevonden en voor de mensen was naar de radio luisteren iets heel speciaals. Ook bracht hij in opdracht van Philips 10 grammofoonplaten uit van zijn beiaardspel. Die platen werden gedraaid op een speciale installatie in steden en dorpen waar ze geen geld hadden voor een echte beiaard! Dat noemden ze een 'Philips-carillon zonder klokken'. Zo zorgde Jacob ervoor dat de beiaard weer populair werd bij meer mensen. En Jacob was de bekendste beiaardier van Nederland.

De standvastigheid van Jacob Vincent

Jacob liet zich niet gauw van de wijs brengen. Dus toen Jef Denijn, de beroemde beiaardier uit België, naar Nederland kwam en hem het advies gaf om de beiaard wat moderner te maken, zei Jacob: nooit!

Op deze foto zie je Jacob en Jef, toen ze nog geen ruzie hadden.

Ook al was Jef Denijn dan 'de Koning van de Beiaardiers' in België en had hij goede ideeën om de beiaard beter te laten klinken (en kon hij erg goed spelen), Jacob vond dat allemaal maar niks. Hij wilde niet dat de beiaard gebruikt zou kunnen worden voor modernere muziek.

Jacob zei: de beiaard is een instrument uit de Gouden Eeuw, het is een monument. Dat moet je niet veranderen. En ook de muziek moet hetzelfde blijven: dat past bij ons, het is onze traditie en bovendien is die muziek veel mooier.

Het werd een grote strijd tussen de vernieuwers van de beiaard en de mensen die de beiaard wilden laten zoals ze was. In 1916 werd de strijd gewonnen door Jacob Vincent. Jacob bleef zijn leven lang op de oude manier op de beiaard spelen. Hij gaf lezingen in het hele land, schreef artikelen voor kranten over de geschiedenis en de techniek van het beiaardspel en hij schreef ook zelf muziek.

JACOB VINCENT, STANDVASTIG EN MOEDIG BEIAARDIER VAN DE KONINGIN

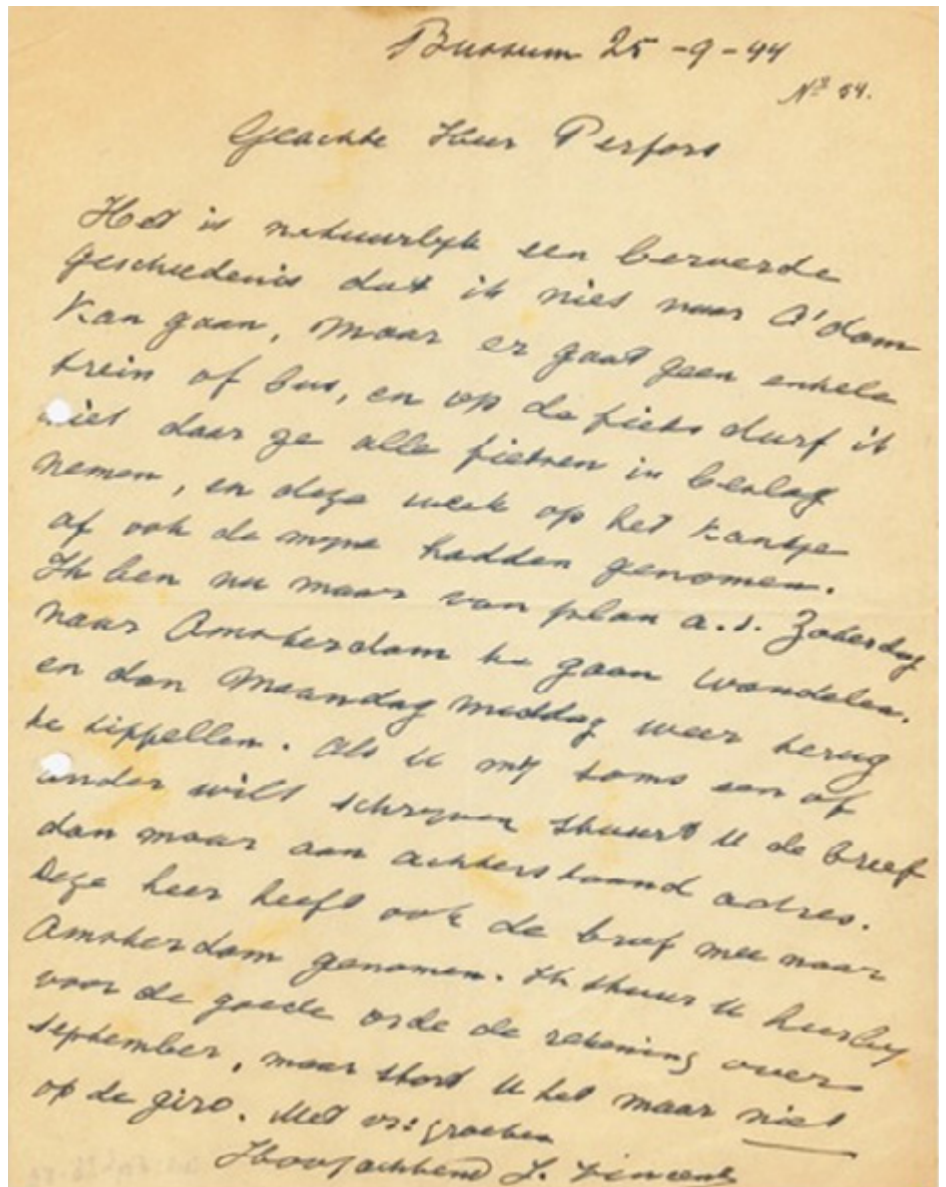
Les 8: Battle of the beiaardiers

De moedige Jacob Vincent en de Tweede Wereldoorlog

Op 15 mei 1940 trok het Duitse leger Amsterdam binnen. Elk half uur speelde het carillon het lied: Al is ons prinsje nog zo klein. Dat was een lied vóór het Nederlandse koningshuis en tégen de Duitsers.

Het duurde even voor de Duitsers daar achter kwamen. En toen moest het lied weg. Maar Jacob programmeerde toen op de speeltrommel weer een anti-Duits lied, alleen hadden de Duitsers dat niet in de gaten omdat ze de tekst niet kenden (en die tekst hoor je natuurlijk niet op een beiaard). Voor de mensen, die leden onder de bezetting, waren zulke dingen heel belangrijk. Het gaf een gevoel van saamhorigheid en troost.

Jacob was heel erg tegen de bezetting. Toen de Duitsers wilden dat hij muziek ging spelen voor grote Duitse bijeenkomsten, zei hij gewoon dat hij dat niet zou doen. In 1941 was er in ons land een grote treinstaking, uit verzet tegen de Duitse bezetting.

Dit is de brief die Jacob schreef in september 1944 aan de conciërge van het Paleis. Kun je hem lezen? Hij begint met: 'Het is natuurlijk een beroerde geschiedenis dat ik niet naar A'dam kan gaan maar er gaat geen enkele trein of bus, en op de fiets durf ik niet, daar ze alle fietsen in beslag nemen, en deze week op het kantje af ook de mijne hadden genomen.'

Jacob woonde in Bussum en wilde per se die dag naar Amsterdam om zijn concert te kunnen geven op de toren. Dus wat deed hij? Hij ging lopen. En hij was al 76 jaar oud.

Uiteindelijk ontdekten de Duitsers dat hij toch nog anti-Duitse liedjes speelde en werd hij ontslagen. Pas na de bevrijding mocht hij weer spelen.

Een jaar voor zijn dood gaf hij nog zijn laatste concert vanaf het Paleis op de Dam. Hij was toen 83 jaar.

JACOB VINCENT, STANDVASTIG EN MOEDIG BEIAARDIER VAN DE KONINGIN

Les 8: Battle of the beiaardiers

Luister samen naar Jacob Vincent

Een radio-uitzending uit 1940 van Jacob Vincent die speelt op de toren van het Paleis op de Dam. Het is een bijzonder filmpje, want je ziet hem zelf spelen en je ziet ook filmbeelden uit die tijd.

<https://www.youtube.com/watch?v=wyfY4m5BjUY>

Hier hoor je Jacobs muziek op een elpee (langspeelplaat). Het is een oude plaat, dus hij kraakt. Voor je presentatie kun je misschien beter de radio-opname gebruiken.

<https://www.youtube.com/watch?v=W1KOamh3DBg>

Bronnen voor dit verhaal

- Zingend Brons, Luc Rombouts
- <https://www.beiaardcentrum.com/nieuwsarchief/1247-bijzondere-tentoonstelling-in-het-koninklijk-paleis-amsterdam>
- <http://resources.huygens.knaw.nl/bwn1880-2000/lemmata/bwn4/vinceja>
- <https://www.paleisamsterdam.nl/tentoonstellingen/uitgelicht/jacob-vincent/>